

VIS ALS VERVANGEND VOER VOOR REPTIELEN

Door: Simon Kortlang, Victorian Herpetological Society, Australië.

Vertaling: Jan van Duinen

Inhoud: Inleiding - Levende vis - Stukken vis en visproducten - Problemen bij het voeren met levende vissen - Conclusie - Dankbetuiging - Referentie.

* * *

INLEIDING

Een nare bijkomstigheid bij het houden van reptielen in gevangenschap is, dat ze in de natuur vaak gedeeltelijk of in sommige gevallen zelfs uitsluitend leven van andere reptielen en amfibieën. De jongen van de meeste slangesoorten hebben een voorkeur voor een dieet bestaande uit kleine hagedissen of kikkers, zelfs wanneer de volwassen slangen van dezelfde soort gemakkelijk andere prooien zoals zoogdieren en vogels accepteren. Om gedurende lange tijd zulke soorten te verzorgen of om een groot aantal jonge slangen op te kweken, moet de slangenhouder zich erop toeleggen om het probleem van de voedselvoorziening voor zijn dieren op te lossen.

Kleine skinkjes en kikkers die het verleidelijke voedsel vormen voor zulke voedselspecialisten, zijn geen geschikt hoofdvoedsel om een aantal redenen. In veel gebieden zijn deze dieren beschermd

Foto 1: *Pseudonaja guttata*, een levende goudvis etend.
Eating a live goldfish.
Foto: Brian Barnett.

en er moeten vergunningen worden verkregen voordat ze in het wild voor dit doel gevangen mogen worden. Als dit niet het geval is of de toestemming voor het vangen is binnen, kan het zijn dat er niet genoeg skinken of kikkers aanwezig zijn om in de behoefte te voorzien van de gehouden soorten.

De aantallen van deze dieren kunnen afhangen van het seizoen en zijn mogelijk bijna niet te verkrijgen in strenge winters of erg droge zomers. Ook kunnen parasieten in de collectie worden binnengebracht, speciaal wanneer er met kikkers wordt gevoerd. Veel houders van reptielen vinden de gedachte het ene reptiel met het andere te voeren ook erg onsmakelijk. Al deze redenen maken het erg wenselijk een ander voedsel te vinden. Dieren die leven van skinken of kikkers kunnen vaak aan het eten van muizen worden gewend door de muizen de geur van het gewenste voer te laten aannemen (Barnet, 1981). Maar soms is de geur niet voldoende en is een vlugge beweging van de prooi ook een vereiste. Ter vervanging zijn levende vissen hiervoor ideaal.

LEVENDE VIS

Als een levende vis in de kooi op een droge plaats wordt neergelegd, gaat hij springen en wild bewegen en komt hierdoor over een groot oppervlak van de kooi. Het gevangen reptiel wordt vaak op een onweerstaanbare manier aangetrokken door de springende vis, waarop de vis wordt gegrepen. Klaarblijkelijk lijkt het wilde gedrag van de vis op het wegsprinten van de skink of het springen van de kikker, zodat het reptiel in actie komt. Als hij eenmaal is vastgepakt wordt de vis zelden geweigerd, zijn koude beschubde lichaamsoppervlak wijkt kennelijk niet te veel af van dat van de voorkeursprooi.

Bij de meeste exemplaren is het zo, dat wanneer eerst een vis is verslonden, de volgende vissen gretig worden aangenomen. In dit stadium kan de verzorger beslissen of hij doorgaat met vis voeren, of dat ander voedsel wordt ingewreven met de sterke geur van vis.

STUKKEN VIS EN VISPRODUCTEN

Het is niet noodzakelijk dat de vissen levend of geheel zijn om van waarde te zijn voor de reptielenhouder. Uit een persoonlijke mededeling van Graeme Gow blijkt, dat hij veel van zijn diëten aanvult met visfilet. De filet wordt in repen gesneden, aangepast op de grootte van de betreffende slang en kan zo worden doorgeslikt. De einden van de filet kunnen ook nog spits worden gemaakt om het doorslikken te vergemakkelijken. Door deze methode te gebruiken eten vele jonge slangen zelfstandig of worden 'geholpen' gevoerd met dit ongewone dieet tot het moment waarop ze groot genoeg zijn om muizen te eten. Op het moment dat dit artikel is geschreven, worden door Graeme Gow tientallen Westelijke/zwarte tijgerslangen, *Notechis ater occidentalis* en Oostelijke tijgerslangen, *Notechis scutatus* met deze methode opgefokt, wat waarschijnlijk een onmogelijke taak zou zijn, als het natuurlijke voedsel gebruikt moest worden.

Door Graeme Gow verzorgde volwassen slangen krijgen voor de afwisseling ook visfilet. Er wordt alleen wijtingfilet gebruikt. Een lijst met soorten die vrijwillig deze filets eten is bijgevoegd. Van Brian Barnett heb ik gehoord, dat een aantal van de Childrens pythons in zijn verzameling voor de eerste keer naakte muizen aten die ingewreven waren met een in de handel te krijgen vispasta (Pecks).

PROBLEMEN BIJ HET VOEREN MET LEVENDE VISSEN

Terwijl vele soorten op een dieet van vis of afgewisseld met vis kunnen worden gehouden, bestaan er blijkbaar enkele gevaren. Een klein aantal pasgeboren Childrens pythons die ikzelf opkweekte met levende goudvissen, overleden binnen een week, nadat ze een verdraaide nek en lichaamshouding hadden ontwikkeld. Deze 'gedraaide nekstand' nam ik vaak waar binnen enkele uren nadat een levende vis was gegeten. Eén exemplaar toonde geen enkel teken van dit probleem tot zijn 22ste voeding, hoewel een andere snel na zijn derde voeding stierf. Doordat de vis niet werd gewurgd en dus levend werd doorgeslikt, was het vermoeden, dat de slang inwendig was beschadigd door de springende vis tijdens het inslikken. Bij kleine slangen nam ik vaak waar, dat ze ongecontroleerde bewegingen maakten door de bewegingen van de ingeslikte vis. De overgebleven jonge slangen voerde ik verder met dode vis of muizen en de problemen traden niet meer op.

Van deze groep werd één slang gedurende drie jaar zonder problemen met dode vis gevoerd. Vele pasgeboren slangen zullen pas gedode vis als tweede prooi accepteren, als de vis met een pincet op een levendige manier wordt bewogen. Hierbij kwam ik op geen enkele manier problemen tegen bij slangen die voor de eerste keer met levende vis werden gevoerd, hoewel het risico tot een minimum kan worden teruggebracht door met guppy's te voeren. Deze zijn veel langwerpiger en minder sterk dan een goudvis. Het kan veiliger zijn levende vissen aan Elapidae te voeren die de prooi eerst doden, dan aan Colubridae die normaal gesproken de prooi levend doorslikken.

Een ander belangrijk gevaar bij het voeren met vis is de risico van inwendige beschadiging door de vinnen, als de vis achterstevoren wordt ingeslikt of weer wordt uitgespuugd. Ik heb groene boomslangen, *Dendrelaphis punctulatus* en *Pseudechis guttatus* ontelbare vissen zonder problemen achterwaarts zien inslikken, hoewel een verder gezonde groene boomslang een dag nadat zij een vis achterstevoren had ingeslikt stierf. Een pasgeboren *Pseudechis colleti* en een jonge *Stegonotus cucullatus* stierven in mijn verzameling, terwijl ze probeerden er een vis uit te werken die waarschijnlijk even te groot voor ze was.

Als voorzorg stop ik nu met voeren van een exemplaar, als een vis achterstevoren wordt ingeslikt, omdat ik heb waargenomen, dat als er meer wordt gegeten alle vissen worden uitgespuugd. Dit voorkomt ook druk op de laatste vis. Als er steentjes gebruikt worden op de bodem van de kooi, dan kunnen die aan de vis kleven bij het doorslikken. Vaak vallen de steentjes of andere dingen eraf als de kaken van de slang over het lichaam van de vis glijden, maar uit voorzorg kan het dier op een krant in een andere bak worden gelegd, voordat het gevoerd wordt. Dan wordt de vis aangeboden.

Ik heb geen enkele problemen waargenomen, veroorzaakt doordat steentjes werden doorgeslikt, maar neem ze vaak met een pincet weg van de staart van de vis als deze wordt opgegeten, vooral wanneer het jonge slangen betreft. Ik haal de vis altijd uit het water waarin ze zijn aangeschaft en plaats ze in schoon water van dezelfde temperatuur in een poging om alle chemicaliën kwijt te raken die de aquariumzaak zou kunnen gebruiken voor zijn vissen en die schadelijk voor de reptielen zouden kunnen zijn.

CONCLUSIE

Zoals te zien is zijn er pro en contra's bij het voeren van vis aan reptielen. Hoewel, met een beetje overleg en zorg, kunnen levende vissen en delen van vis een bruikbaar reservevoedsel vormen bij de meeste reptielencollecties. Hieronder volgt een lijst van dieren die geheel of gedeeltelijk op een visdieet werden gehouden door Bian Barnett, Graeme Gow en mijzelf.

	Kortlang	Barnett	Gow
<i>Amphiesma mairii</i>		x	x
<i>Dendrelaphis punctulatus</i>	x	x	x
<i>Stegonotus cucullatus</i>	x		x
<i>Acrochordus arafurae</i>		x	x
<i>Boiga irregularis</i>		x	x
<i>Cerberus rynchops</i>			x
<i>Myron richardsonii</i>			x
<i>Enhydryis polylepis</i>		x	x
<i>Pelamis platurus</i>		x	
<i>Liasis childreni</i> etc.	x	x	x
<i>Liasis fuscus</i>	x		x
<i>Pseudechis colletti</i>	x		x
<i>Pseudechis guttatus</i>	x		x
<i>Pseudechis porphyriacus</i>			x
<i>Pseudonaja affinis</i>		x	x
<i>Pseudonaja nuchalis</i>		x	x
<i>Pseudonaja guttata</i>		x	
<i>Pseudonaja textilis</i>			x
<i>Austrelaps superbis</i>		x	x
<i>Tropidechis carinatus</i>		x	x
<i>Denisonia punctata</i>			x
<i>Acanthophis antarcticus</i>		x	x
<i>Acanthophis praelongus</i>		x	x
<i>Acanthophis pyrrhus</i>		x	x
<i>Notechis ater</i>		x	x
<i>Notechis scutatus</i>		x	x

DANKBETUIGING

Dank aan Brian Barnett en Graeme Gow voor het ter beschikking stellen van gegevens voor het samenstellen van dit artikel.

REFERENTIE

Barnett, B.F. (1981) Observations on Fish Feeding in Reptiles. Herpetofauna: 13 (1) blz 11-13.